

Vrede Maakbaar boek samenvattingen – 15-08-2007

1. Abicht, L. (2002). Eén maat en één gewicht. Een kritisch essay over Israël-Palestina.
2. Fisher, S., et al (editors). Working with conflict. Skills and strategies for action.
3. Gladwell, M. (2005). Intuïtie.
4. Groen, E. de (2001). Too early to get along. Travel reports from Kosovo.
5. Heijmans, A., et al (editors) (2004). Searching for peace in Asia Pacific. An overview of conflict prevention and peace building activities.
6. Oz, A. (2006). HoRabinovich, I. (2004). Waging peace; Israel and the Arabs, 1948-2003.
7. Soros, G. (2002). Globalisering.
8. Tongeren, P. van, et al (editors) (2005). People building peace, part II. Successful stories of civil society
9. Volkan, V. (1998). Blood lines: from ethnic pride to ethnic terrorism.
10. Waal, F. de (1996). Peacemaking among primates.
11. Wake, J. (editor) (2005). From reaction to prevention: civil society forging partnerships to prevent violent conflict and build peace. Conference report.

[Abicht, Ludo \(2002\)](#)

[Eén maat en één gewicht. Een kritisch essay over Israël-Palestina.](#)

[Uitgeverij Pelckmans, Kapellen, België. ISBN 90 289 3200 3.](#)

[Uitgeverij Klement, Kampen, Nederland. ISBN 90 77070 25 7.](#)

157 pp

Abicht geeft in dit essay een evenwichtig overzicht van het Israëlisch-Palestijns conflict.

Eerst zet hij uiteen waarom wij betrokken zijn bij dit conflict:

1. de oorsprong van de westerse beschaving ligt deels in Palestina;
2. de moeilijke relatie Joden-Christenen heeft bijgedragen aan de stichting van een Joodse staat;
3. het conflict speelt een rol in de verhouding van Europa en de VS met de rest van de wereld, vooral de Arabische wereld, zodat het eigenbelang van Europa en de VS ook in het geding is.

Vervolgens somt hij op waaraan een geschrift over het conflict moet voldoen. Het moet

- geïnformeerd
- genuanceerd, en
- geëngageerd

zijn.

In Hoofdstuk 1 ("informatie") zet hij de geschiedkundige achtergrond van het conflict uiteen van Babylon, via de diaspora, het anti-judaïsme/anti-semitisme, en het ontstaan van het Zionisme tot ± nu. Hij benadrukt daarbij o.a. het belang van "herinnering" in de joodse cultuur, de belangrijke rol van de VS (niet alleen via hun invloedrijke joods organisaties, maar ook via het fundamentele christendom in de VS, en de geopolitieke belangen van de VS),

totdat de langzame toenadering tussen Joden en Arabieren abrupt afbreekt tijdens de (eerste) Golfoorlog.

In Hoofdstuk 2 ("nuancering") schetst Abicht eerste de belangrijke invloed van de Joodse (bv Goesj Emoniem) en Palestijnse (bv Hamas) fundamentalisten in het conflict, vooral in relatie tot twee van de belangrijkste problemen: de Palestijnse vluchtelingen, en de Joodse nederzettingen op de West Bank en rond Jeruzalem. Vervolgens beschrijft hij in detail de gang van zaken rond het vredesproces, dat begon in Madrid (december 1991) en eindigde in september 2000 met de tweede Intifada, en geeft hij aan waarom de besprekingen mislukten. Dit hoofdstuk eindigt met een bespreking van de resultaten van informele onderhandelingen in Taba (december 2000/januari 2001), die een uitgangspunt voor een oplossing zouden kunnen bieden (zie Rabinovich, 2004).

Hoofdstuk 3 ("engagement") stelt Abicht dat onze solidariteit voornamelijk aan Palestijnse zijde, de zwakker zijde, dient te liggen. Dan schetst hij vier scenario's voor de oplossing van het conflict. De eerste drie (1. Deportatie van alle Palestijnen uit de Bezette Gebieden; 2. Annexatie van de Bezette Gebieden; en 3. Voortduren van de huidige bezetting, geen Palestijnse staat) zullen niet acceptabel zijn voor de Palestijnen.

De vierde optie is het scenario dat uit het Taba-overleg als bespreekbaar/acceptabel kwam: 1. Rechtvaardige en globale oplossing van het vluchtelingenprobleem; 2. overdracht van het overgrote deel van de Bezette Gebieden aan een Palestijnse staat; 3. herschikking van de Israëliëse nederzettingen tot een voor de Palestijnen acceptabele vorm; 4. deling van Jeruzalem, met internationaal toezicht op de toegankelijkheid van de heiligdommen. [303 pp](#)

Uiterst leesbaar verslag van de engelse journalist Jason Burke ("The Observer") van zijn talloze reizen door de conflictgebieden van de islamitisch wereld (Palestina, Koerdistan, Irak, Afghanistan, Kasjmir, Pakistan). Omdat Burke (die zijn omzwervingen begon als guerillastrijder in Koerdistan) goed arabisch spreekt kan hij zeer interessante verslagen geven van zijn vele gesprekken met islamitische fundamentalisten, van Irak tot Pakistan. Opvallend zijn de talloze motieven die meespelen, en de vaak heel prozaïsche redenen om "terrorist" te worden of te blijven.

Bin-Laden ziet hij als een inspirator, die de kracht van de massamedia heeft ontdekt, eerder dan als de leider van een wereldomspannende samenzwering.

Tirion Uitgevers, Baarn. ISBN 90 4390 449 X.
222 pp

Dit boek (vertaald uit het engels) geeft een zeer uitgebreid feitenrelaas over het Palestijns-Israëliësch conflict tot 2001.

Het aardige aan dit boek is dat het verhaal van een Israëli (Cohn-Sherbock) gevolgd wordt door het relaas van el-Alami, een Palestijn, zodat de feiten, en de interpretatie ervan, vanuit twee tegenovergestelde gezichtspunten beschreven worden.

Erg handig zijn een tabel van de data van alle belangrijke gebeurtenissen, en een aantal kaarten van Palestina.

Het boek wordt afgesloten met een (teleurstellend) discussiehoofdstuk van beide auteurs.

In 2003 verscheen een tweede, uitgebreidere druk van de engelse uitgave, waarin de gebeurtenissen in 2001 en 2002 ook opgenomen zijn:

Fisher, S., Abdi, D.I., Ludin, J., Smith, R., Williams, S., Williams, S. (editors)
Working with conflict. Skills and strategies for action.
Zed Books, Londen/New York. ISBN 1 85649 837 9.
185 pp

Dit boek is bedoeld als een praktisch gereedschap voor iedereen die zich met conflicten bezighoudt, en wel vooral voor mensen die voor een rechtvaardiger en vreedzamer wereld werken, in wat voor omstandigheden ook.

De ideeën, methoden en technieken in dit boek zijn ontleend aan zo'n 300 medewerkers met praktische ervaring in conflictbeheersing over de hele wereld.

Het boek bestaat uit 4 delen, met in totaal 10 hoofdstukken, waaruit de lezer kan selecteren voor zijn specifieke vraag.

PART 1: ANALYSIS

Ch 1. Understanding conflict. Towards a conceptual framework.

Ch 2. Tools for conflict analysis.

Ch 3. Critical issues.

PART 2: STRATEGY

Ch 4. Building strategies to address conflict.

Ch 5. Influencing policy.

PART 3: ACTION

Ch 6. Intervening directly in conflict.

Ch 7. Addressing the consequences.

Ch 8. Working on the social fabric

PART 4: LEARNING

Ch 9. Evaluation

Ch 10. And find out more

Gladwell, Malcolm (2005)

Intuïtie.

Uitgeverij Contact, Amsterdam/Antwerpen. ISBN 90 254 2792 8.

253 pp

Gladwell stelt in dit boek dat we veel beslissingen in een oogopslag ('blink') nemen zonder die rationeel te kunnen verklaren. Zoals bij de kouros, een Grieks beeld dat nep bleek, hetgeen sommige deskundigen meteen zagen hoewel ze niet konden uitleggen waarom. Het gevaar is dat we er op die manier ook geheel naast kunnen zitten of dat we letten op de verkeerde dingen, zoals Gladwell zelf ondervond met zijn haarbos. Toen hij zijn haar in een naar eigen zeggen woeste bos droeg, werd hij veel vaker aangehouden door de politie. Vaak ook weten we niet altijd waarop we moeten letten, we krijgen te veel informatie. Maar wanneer we bewust, dan wel onbewust weten waarop we moeten letten, wat de signalen zijn die ertoe doen hebben we maar heel weinig nodig om een beslissing te nemen. Het is niet eenvoudig te achterhalen wat die onderscheidende factoren zijn. Zoals de tenniscoach die al bij het opgooien van de bal kan zien dat de tennisser een fout zal slaan. Het heeft de coach hoofdbrekens gekost te achterhalen wat er in de opgooi zit dat maakt dat de slag goed dan wel fout gaat. Zeker is wel dat veel technische kennis nodig is; bij leken wordt het toch vaak een wilde gok.

In de vele voorbeelden wordt duidelijk dat we ons niet bewust zijn dat we op die manier, in een oogopslag dus, beslissingen nemen. Die boodschap komt heel duidelijk naar voren in 'Intuïtie'.

'Intuïtie' is een plezierig boek te lezen. Je wordt vaak zo meegenomen in de voorbeelden, dat je vergeet wat Gladwell hier ook al weer mee bedoelde, waar het een voorbeeld van is. Dat deert niet. Daarvoor zijn de verhalen te boeiend en vaak ook nog herkenbaar.

Aan het eind blijf je wel met een wat onbestemd gevoel zitten, "Wat kan ik hier nu mee?".

Wat moet ik doen, of juist laten? Welke valkuilen moet ik mijden? Hierop krijg je geen duidelijk antwoord. 'Intuïtie' zet wel aan het denken.

'Intuïtie' is de nederlandse vertaling van de engelse uitgave "Blink".

Het boek van Glasl wil een praktische handleiding bieden bij het voorkómen en oplossen van conflicten, zowel in de persoonlijke sfeer als in organisaties, als het ware een Eerste-hulp-cursus voor conflicten. Hij analyseert daartoe een aantal eenvoudige conflictsituaties, en biedt de lezer dan een aantal manieren om deze situaties in een vroegtijdig stadium te onderkennen, en ook om de eigen rol daarin te kunnen analyseren.

Het boek biedt een aantal praktische vragen om jezelf te stellen in conflictsituaties, en ook een aantal praktische manieren om ontstaande of al ontstane conflicten het hoofd te bieden en onschadelijk te maken. Hiertoe geeft hij ook een aantal praktische oefeningen die aan de analyse en oplossing kunnen bijdragen. Kortom: een praktijkboek voor dagelijkse conflicten.

Groen, Els de (2001)
Too early to get along. Travel reports from Kosovo.
Press now, Amsterdam. ISBN 90 804535 3 6.
96 pp

De journalist/schrijfster Els de Groen reisde in 2000 (direct na de “Kosovo oorlog” van 1999) door Kosovo, en sprak met inwoners van uiteenlopende etniciteit (Albanezen, Turken, Roma, Serviërs), vooral met jongeren.

Zeker gezien het feit dat de oorlog pas achter de rug was, en de politieke situatie nog uiterst instabiel, was het niet zo verwonderlijk dat de klassieke interetnische waarneming van de ander eigenlijk nog ongewijzigd was. Geweld en angst waren nog alom aanwezig, velen leefden nog steeds in enclaves.

Heijmans, A., Simmonds N., van de Veen, H. (editors) (2005)
Searching for peace in Asia Pacific. An overview of conflict prevention and peacebuilding activities.
Lynne Rienner Publishers, Boulder, CO and London, UK. ISBN 1 58826 239 1.
848 pp

Dit boek, een "Project of the European Centre for Conflict Prevention", geeft in tien hoofdstukken een beeld van de activiteiten, en resultaten, op het gebied van conflictvoorkoming en vredebevordering in Zuidoost Azië.
Na een aantal inleidende overzichtshoofdstukken over de gehele regio wordt steeds per hoofdstuk een gebied behandeld: China, Taiwan, Tibet, Xinjiang, Korea, Birma/Myanmar, Cambodja, Oost-Timor, Indonesië (Atjeh, Kalimantan, Molukken, West-Papoea), de Filippijnen, Zuid-Chinese zee, en de Stille Oceaan eilanden.
Het boek wordt afgesloten met een zeer gedetailleerd (ruim 200 pp) overzicht van de ongeveer 350 organisaties die in het gebied van Zuid-oost Azië actief zijn op het gebied van conflictbeheersing en vredesbevordering.

Oz, Amos (2006)

Ho

59 pp

Twee essays ("Tussen gelijk en gelijk" en "Hoe genees je een fanaticus") van de bekende Israëlische schrijver en vredesactivist over fanatisme.

Met een inleiding van Nadine Gordimer, die schrijft: "Amos Oz is de stem de weldenkendheid die opklinkt uit de verwarring, de leugens, en het hysterische geklets die wereldwijd de ronde doen over de hedendaagse conflicten".

Oz ziet het Israëlisch-Palestijns conflict als een zuiver conflict over land, dat daardoor eigenlijk niet oplosbaar is zonder dat beide partijen hun eigen standpunt "verraden".

Daarover schrijft hij: "Een verrader is volgens mij iemand die verandert in de ogen van mensen die niet kunnen veranderen en niet willen veranderen, die verandering haten en zich geen verandering kunnen voorstellen. Alleen willen ze jou altijd veranderen. Met andere woorden, in de ogen van een fanaticus is iedereen die verandert een verrader."

Na een aantal alinea's over mensen, en gemeenschappen, als schiereilanden (wel verbonden, maar toch los) zegt Oz: "Geen van beiden (*dwz Israël en Palestina*) is een eiland en geen van beiden kan geheel in de ander opgaan. Deze twee schiereilanden moeten een band aangaan en tegelijkertijd met rust gelaten worden." [Rabinovich, Itamar \(2004\)](#)

[Waging peace; Israel and the Arabs, 1948-2003.](#)

[Princeton University Press, Princeton and Oxford. ISBN 0 691 11982 4.](#)

326 pp

Itamar Rabinovich is historicus, en verbonden aan de Universiteit van Tel Aviv en aan Cornell University. In de periode 1992-1995 was hij hoofd van de Israëlische onderhandelingsdelegatie met Syrië, en van 1993 tot 1996 ambassadeur van Israël in Washington.

In dit boek beschrijft hij in detail de onderhandelingen tussen Israël en de Arabische staten, van de stichting van Israël in 1948 tot (vrijwel) nu, zowel de formele onderhandelingen als de informele. Behalve de onderhandelingen zelf bespreekt hij de wisselende motieven die aan de opstellingen van beide partijen ten grondslag lagen, en de politieke achtergrond waartegen de onderhandelingen plaatsvonden, zowel de internationale als de intern Israëlische. Door zijn nauwe betrokkenheid bij het onderhandelingsproces is Rabinovich uitstekend geïnformeerd, en biedt hij een fascinerend inzicht in de gang van zaken bij de onderhandelingen, en in de wisselende motieven die daarbij meespeelden.

Buitengewoon boeiend zijn ook zijn gedachten over de situatie in het Midden Oosten als er eenmaal een echte vrede ("warm peace" in zijn terminologie, in tegenstelling tot de "cold peace" zoals die nu tussen Israël en Egypte of Jordanië bestaat).

Uit de veelheid van informatie kies ik enkele onderdelen die me opvielen.

Aan het eind van hoofdstuk 4 ("Ehud Barak and the collapse of the peace process") bespreekt hij de situatie van begin 2001, als de Camp David Conferentie (medio 2000) mislukt is, Clinton's "bridging proposals" (december 2000) niet geaccepteerd zijn, de daarop volgende besprekingen in Taba (januari 2001) mislukt zijn, Clinton al bijna president-af is, Barak spoedig als premier opgevolgd zal worden door Sharon, en de tweede intifada al maanden woedt.

Dit tijdstip is daarom interessant, omdat velen menen dat Israël en de Palestijnen nog nooit zo dicht bij een overeenkomst zijn geweest als toen. Uitgangspunt waren de "bridging proposals" van Clinton (december 2000):

1. Grenzen en territoria. Israël behoudt 4-6% van de West Bank, waarin ongeveer 80% van de kolonisten een plaats kan krijgen. Gaza wordt geheel overgedragen. Veilige doorgang tussen Gaza en de West Bank.
2. Jerusalem. Driedeling in een Israëlisch en een Palestijns deel, en een derde deel (het "holy basin") met een speciale soevereiniteit.
3. Veiligheid. Demilitarisatie van de West Bank, met een internationale vredesmacht.

4. Vluchtelingen. Uitgangspunt is: twee staten voor twee volkeren; Israël voor de Israëliërs, en Palestina voor de Palestijnen. Het "recht op terugkeer" is het recht terug te keren naar "historisch Palestina" of naar het "homeland". De uiteindelijke vestigingsplaats van de vluchtelingen kan dan zijn: de Palestijnse staat, de door Israël in het kader van een overeenkomst aangeboden gebieden, de "host states", derde landen, Israël. Aan de eerste twee mogelijkheden worden geen maxima gekoppeld.

5. Einde van het conflict. Het tekenen van een overeenkomst zou het definitieve einde van het conflict zijn, en nieuwe claims zouden niet gehonoreerd worden.

Israël reageerde met "ja, mits...", Arafat reageerde niet.

Hoe de daarop volgende besprekingen in Taba precies verlopen zijn is niet duidelijk. Velen in beide kampen dachten dat overeenstemming bereikbaar was. Arafat blies het hele proces echter op.

De schuld voor het mislukken van het Taba overleg is nog steeds heftig omstreden. De omstandigheden voor overeenstemming waren zeker niet gunstig; het onzekerste punt is echter of Arafat overeenstemming niet kon, of niet wilde aanvaarden.

[Rabinovich, Itamar \(2004\) Waging peace; Israel and the Arabs, 1948-2003 \(vervolg\)](#)

Preface

Chapter 1 The background

Chapter 2 Madrid and Oslo: years of hope

Chapter 3 Years of stagnation

Chapter 4 Ehud Barak and the collapse of the peace process

Chapter 5 Sharon, Bush and Arafat

Chapter 6 The web of relationships

Chapter 7 Peace and normalization

Chapter 8 Conclusion

Notes

Soros, George (2002)
Globalisering.
Uitgeverij Contact, Amsterdam/Antwerpen. ISBN 90 254 1534 2.
206 pp

In dit boek betoogt George Soros (in 1992 bekend geworden door zijn succesvolle speculatie tegen het Britse Pond, waaraan hij ongeveer een miljard Euro overhield) dat het huidige mondiale financiële systeem redelijk goed werkt, maar dat het niet in staat is de sociale problemen van de armere (ontwikkelings)landen op te lossen. Hij stelt in dit boek een aanpassing van het Internationale Monetaire Fonds en de Wereldbank voor, die zou inhouden dat het stelsel van speciale trekkingsrechten (SDRs) sterk wordt uitgebreid, zodat armere landen ook gebruik zouden kunnen maken van deze SDRs om sociaal-gewenste grote projecten uit te voeren. Deze projecten zouden dan, om een zo goed mogelijke uitvoering te waarborgen, in een marktsituatie aan de “donor”landen gepresenteerd moeten worden. Soros heeft het idee (dat medio 2007 niet is verwezenlijkt) ook in een kort artikel vevat, dat hieronder is opgenomen (www.project-syndicate.org/commentary/sorosaid1)

George Soros: Global public goods, the missing component

Military strikes against Afghanistan by the United States and its allies are continuing. President Bush has warned that this struggle against terrorism would be sustained. A war on terrorism is needed. But bombing terrorist camps and airlifting food to refugees is not enough. A constructive agenda to address the inequities in today's global system – inequities that contribute to someone like Osama bin Laden gaining adherents – must be established, too. Well before September 11th, I had begun work on a series of proposals with this longterm goal in mind. These proposals have now become even more urgent.

We live in a world characterized by global markets, but political arrangements remain firmly rooted in the sovereignty of states. Some international institutions do sustain global markets, but they are far from perfect. International institutions dedicated to the provision of public goods, such as preserving peace, protecting the environment, alleviating poverty, and improving health, labor conditions, and human rights, are even less effective and less well-endowed.

The disparity between our international financial and trade institutions and our international institutions serving social goals has made the development of global society lopsided. Trade and financial markets are good at generating wealth, but cannot address other social needs.

Prior to the globalization of financial markets, provision of most public goods could be left to individual governments. Now that capital is free to move around, it is difficult for individual countries to impose taxes and regulations because capital can go elsewhere. Moreover, many countries lack good governments. Oppressive or corrupt regimes and weak states are by far the most important causes of poverty and misery today. It is thus not enough to devise better arrangements for the provision of public goods on a global scale; we must find ways to promote better government in individual countries.

Public goods, like health or the environment, cannot be promoted by imposing sanctions on countries if they don't comply with international standards, because many countries lack the resources to meet them. Instead, there must be international assistance to encourage voluntary compliance and to enable poor countries to raise their practices to international standards.

Broadly speaking, I can see five basic reasons for this:

- Foreign aid is designed to serve the interests of donors, not recipients. Donor countries often provide aid based on their national security interests and geopolitical considerations, and often without regard to the level of poverty or the character of the recipient government;
- Donor countries like to channel aid through their own nationals, and international institutions prefer to send foreign experts rather than build domestic capacity. Recipients often lack the capacity to absorb aid. Because development projects are designed and implemented by outsiders, when the experts leave, little remains;
- Foreign aid is mainly intergovernmental, and recipient governments divert resources for their own purposes;
- Donors insist on retaining national control over the aid they provide, resulting in a lack of coordination;
- International assistance is a high-risk enterprise. Doing it well is harder than running an enterprise for profit, because no single measure of social benefit exists. Aid is administered by bureaucrats with much to lose, and little to gain, by taking risks.

Better ways must be found to finance and deliver international assistance in order to redress some of globalization's inequities.

As regards financing, I propose that the IMF should issue Special Drawing Rights and rich countries should donate their allotments. SDRs, created in 1969 and last issued in 1981, are international reserve assets that serve as a unit of account and means of payment among IMF members and prescribed other holders.

I consider using an issue of SDRs preferable to the Tobin tax (a proposed tax on international currency

Soros, George (2002) Globalisering (vervolg)

transactions) for a number of reasons, the most important of which is that a special SDR issue was already authorized in 1997 and ratified by 71% of IMF members. It could be used for international assistance immediately, if the US Congress also ratified it, and developed countries pledged their allocations for that purpose.

Because SDRs are an interest-bearing instrument, donating countries would incur interest costs. But the amounts would be negligible: giving away its \$3.69 billion share of the proposed \$27.5 billion SDR issue would cost the US roughly \$124 million a year.

Even more important than finding a source of finance is to improve the delivery of international assistance. I propose creating a kind of market where programs compete for donors' funds. This is how it would work.

An international Board, operating under the aegis of the IMF but independent of it, would be set up. The Board's members would be eminent persons appointed on the basis of merit. The Board would not only decide on the eligibility of programs, but arrange for their monitoring and evaluation. The Board would have no authority, however, over the spending of funds. Instead, donor countries would be free to choose which eligible programs to support with their SDRs, creating a market-like interaction between donors and applicants.

Three types of programs would qualify:

Trust funds for the provision of public goods on a global scale, e.g.: combating HIV/AIDS. These trust funds would be under the authority of an international board of eminent persons and could operate through an international agency like the World Health Organization, or set up national agencies, or both. National agencies would work closely with governments but would be independent from them, with local boards approved by the international board. To avoid duplication there should be no more than one global trust fund for one area, such as HIV/AIDS, but several agencies could compete for the privilege of running it.

Government sponsored development programs aimed at poverty alleviation. Programs would be proposed by the governments of recipient countries and subscribed to by donor governments. If recipient governments fail to live up to their promises, donors would withdraw support.

International financial institutions would play a dual role: they could assist in the design of programs and contribute personnel to a program's execution; and they would also be a major source of funding. But programs need not be sponsored by international financial institutions. In contrast to World Bank loans, they would be owned by the governments of the recipient countries.

Non-governmental programs. These would be particularly useful in countries with repressive or corrupt regimes. Instead of reinforcing bad governments, international assistance would provide a countervailing source of support to civil society. Repressive regimes could of course forbid non-governmental activities, but they would be hard put to justify the prohibition of assistance-delivering agencies to their own population.

In addition, many activities are best conducted outside government channels. Microfinance is such a case. There is ample evidence to show that it works; the most impressive example is Bangladesh. But successful microlending operations, although largely self-sustaining, cannot grow out of retained earnings; nor can they raise capital in financial markets. To turn microlending into a big factor in economic and political progress, it must be scaled up significantly. This would require general support for the industry, as well as capital for individual ventures.

Support by the finance industry to microfinance initiatives would include: developing management software and making it available as a public good; training managers; establishing a rating agency; and establishing a loan guarantee scheme. The rating agency would help attract philanthropically-minded equity investors who would be willing to accept below market returns, or no returns at all; the loan guarantee scheme would enable qualified microlending institutions to issue commercial paper with AAA rating. (The World Bank's callable capital could be used for guarantees.) Combining educational stipends with healthcare and microlending could move large segments of the population out of poverty.

In non-governmental assistance, diversity and pluralism should be encouraged. There ought to be competition in grant-giving as well as grant-taking. For instance, a number of venture capital funds could be set up that would invest in microlending operations.

The use of non-governmental channels is one of the main advantages of this scheme. The World Bank is confined by its charter to go through governments in most of its activities, often bolstering repressive and corrupt regimes. Jim Wolfensohn, the Bank's president, has tried to work more closely with NGOs and has come under attack from all sides.

If this scheme is successful, the initial SDR issue could be followed by annual issues, and their size could be scaled up to a point where they can make a significant impact. For in a world of sovereign states providing positive incentives is the best way to improve the quality of governments.

In judging this scheme, it is important to realize that a foreign aid "market" will be less efficient than a normal market. In the pursuit of private wealth there is a simple criterion to go by: the bottom line. Public goods must be judged by the effect they have on various segments of society, and the impact on individual participants is difficult to aggregate. Still, I believe the scheme I am proposing would mitigate all the five drawbacks I identified.

Improving and increasing international assistance has become even more pressing since the terrorist attacks against the United States on September 11th. We must do everything possible to resist and eradicate terrorism, but we must not allow it to become an all-embracing, all-consuming endeavor. If we do, we play into the terrorists' hands: they would set the agenda, not us. We must offer a positive vision for improving the world if we want to win the hearts and minds of people who suffer from globalization's inequities.

Tongeren, P. van, Brenk, M., Hellema, M., Verhoeven, J. (editors) (2005)
People building peace, part II. Successful stories of civil society.
Lynne Rienner Publishers, Boulder, CO and London, UK. ISBN 1 58826 383 5.
696 pp

Deze verzamelbundel presenteert een groot aantal succesrijke initiatieven van de "burgermaatschappij" (civil society) op het gebied van vredesbevordering. De voorbeelden komen van alle continenten, en tonen een grote variëteit. Elk initiatief wordt door de betrokkenen/uitvoerders beschreven, wat de verhalen een grote zeggingskracht geeft. De beschreven initiatieven worden ook uitgebreid gedocumenteerd.

Voor *Pushing Peace* is hoofdstuk 9 (Francis Rolt: The media, reaching hearts and minds; pp 175-207) het relevantst. In dit hoofdstuk beschrijft Rolt de rol die media kunnen spelen bij vreedstichting en verzoening. Aardig is de anecdote dat Walter Cronkite (CBS Network) in een rechtstreeks uitgezonden interview Anwar Sadat (president van Egypte) vroeg of hij bereid zou zijn naar Jeruzalem te reizen om Menachem Begin (Israëls premier) te ontmoeten, en op diens positieve antwoord ook rechtstreeks aan Begin vroeg of hij Sadat zou willen ontvangen. Diens ook positieve antwoord leidde tot een ontmoeting, en daarop volgden vredesbesprekingen en uiteindelijk vrede tussen Egypte en Israël. Dat media ook een nefaste rol kunnen spelen in conflicten hoeft helaas geen nader betoog (denk bv aan de rol van de "Mille Colonnes" radiozender in het etnische conflict in Ruanda). Betrouwbare nieuwsmedia kunnen bv een positieve rol spelen door de verspreiding van geruchten tegen te gaan, en hierdoor hun effect te verminderen. Een voorbeeld is de zender "Radio Okapi" (door de Verenigde Naties gesponsord via de Fondation Hirondelle) in Congo, die in een aantal talen neutraal nieuws uitzendt. Ook de vredesorganisatie "Search for Common Ground" speelt een belangrijke rol in het ontwikkelen van vredesgerichte initiatieven voor media.

Een belangrijk onderdeel van "conflict-sensitive journalism" is het "ontwapenen" van de taal, zodat de gebruikte termen niet bijdragen aan verheviging van het conflict (Ross Howard. Conflict Sensitive Journalism Handbook. 1993, IMPACT and IMS).

Zendtijd wordt echter maar voor een beperkt deel gevuld met nieuws en informatieve programma's, en vredesbevordering via amusementsprogramma's is minstens even belangrijk, zo niet belangrijker, vooral als kinderen de doelgroep zijn. Hiervan drie voorbeelden.

Nashe Maalo in Macedonië.

"Search for Common Ground", een internationale NGO, ontwikkelde voor Macedonië, toen net onafhankelijk en verscheurd door etnische conflicten, een kindertelevisieprogramma waarin een magisch huis, bewoond door kinderen uit alle bevolkingsgroepen, een hoofdrol speelde. Doel was meer kennis van en begrip voor culturele verschillen tussen bevolkingsgroepen te kweken, en het gedrag tussen groepen positief te beïnvloeden. De serie was zeer succesvol met een bereik van 95% van de kinderen, en, onverwacht, 75% van de volwassenen.

Operation Fine Girl in Sierra Leone.

De NGO "WITNESS" produceerde de video "Operation Fine Girl: Rape Used as a Weapon of War in Sierra Leone" aan het eind van de burgeroorlog in Sierra Leone. De film werd in vele kopieën gedistribueerd en vertoond, zowel in dorpen en steden voor een groot publiek als speciaal voor gezagsdragers, en leverde een bijdrage aan het bespreekbaar maken van de gebeurtenissen in Sierra Leone tijdens de burgeroorlog.

Studio Ijambo in Burundi.

Studio Ijambo is een door "Search for Common Ground" opgericht radiostation in Burundi, waaraan zowel Hutu als Tutsi journalisten meewerken. Het zette een lange serie radioprogramma's op, waarin steeds een "hero" centraal stond. Een "hero" is iemand die, met gevaar voor eigen leven, in de burgeroorlog tussen Hutus en Tutsis mensenlevens heeft

Tongeren, P. van, et al. (editors) (2005)

People building peace, part II. Successful stories of civil society (vervolg)

gered. In de programma's werden de hero's zelf belicht, en werden mensen uit hun omgeving, en gezagsdragers, geïnterviewd over de gebeurtenissen. Na aanvankelijke grote aarzelingen om mee te werken werd het programma uiteindelijk een groot succes. Aander programma's van Studio Ijambo zijn een soapprogramma, waarin Hutu en Tutsi bureen worden geportretteerd, en nieuwsprogramma's. Een van de belangrijke factoren bij het succes van Studo Ijambo is dat aan elk programma zowel Hutu als Tutsi journalisten medewerken

Volkan, Vamik (1998)
Blood lines: from ethnic pride to ethnic terrorism.
Westview Press, USA. ISBN 0 8133 9038 9.
280 pp

Vamik Volkan is psychiater en was directeur van het "Center for the Study of Mind and Human Interaction" van de Universiteit van Virginia (gesloten september 2005). Volkan (van geboorte Turks-Cyprioot) heeft zich uitgebreid beziggehouden met de psychologische (psychiatrische) aspecten van politieke conflicten. Mede in het kader van het "Center for the Study of Mind and Human Interaction" organiseerde hij gesprekken tussen elkaar vijandig-gezinde groepen in een aantal etnisch-beladen conflictsituaties, bv Israël/Palestina en Estland/Rusland. Deze ervaringen heeft hij, samen met meer algemene beschouwingen over etnische conflicten, en met een aantal psychologische portretten van bij dit soort conflicten betrokkenen (Milošević, Karadžić, Ceaușescu, Öcalan), in dit boek samengebracht.

Doel van zijn boek is te bespreken waarom "people kill for the sake of protecting and maintaining their large-group identities", en waarom "they are compelled to take revenge for the wrongs inflicted upon their ancestors", soms vele eeuwen eerder..

Zijn beschrijvingen en analyses zijn buitengewoon gedetailleerd, en dus moeilijk kort samen te vatten. Hij vergelijkt de ontwikkeling van etnische karakteristieken vaak met fasen in de ontwikkelingspsychologie, en vergelijkt het ontstaan (en het voortbestaan) van etnische trauma's met onvolledige rouwverwerking, waarbij de niet-verwerkte rouw van generatie op generatie wordt overgedragen, en zonodig later "opgewekt" kan worden ("chosen trauma"). Dit begrip wordt uitgebreid (en prachtig) geïllustreerd in zijn beschrijving van het Servische "chosen trauma" van de veldslag bij Kosovo Polje (slag op het Merelveld, 1389), en van de manier waarop Milošević daarvan gebruik maakte ("glorified victimization").

Onverwerkte traumatische gebeurtenissen uit het verleden vloeien ook vaak samen met recente gebeurtenissen, waardoor de twee nog wel intellectueel, maar niet mer emotioneel te scheiden zijn. In het algemeen is zijn inschatting dan etnische conflicten voor (meer dan) 70% psychologisch van aard zijn.

Boeiend zijn ook zijn beschrijvingen van gesprekken tussen partijen in een etnisch conflict, waarbij hij de nadruk legt op de barrières die zo'n gesprek bemoeilijken ("stranger anxiety") of onmogelijk maken, en op de vaak simpele, technische, mogelijkheden de contacten te normaliseren.

Bv op p 221 "five stages in dialogues to change conflictual relationships":

- beslissen de dialoog aan te gaan
- de relaties in kaart brengen
- de dynamiek van de relaties onderzoeken om de wil tot verandering op te wekken
- scenario's ontwerpen om de relaties te veranderen
- deze scenario's uitvoeren.

In hoofdstuk 2 beschrijft Volkan gesprekken (onder auspiciën van de American Psychiatric Association) tussen vooraanstaande Israëliërs, Egyptenaren en Palestijnen, om te zien of de muur tussen deze groepen geslecht kon worden (1980-6). Belangrijke momenten in die gesprekken waren o.a. het inzicht dat alle partijen een negatief (en bedreigend) gevoel van vrees voor de andere partij deelden; dat ook Israëliërs, tot ontzetting van de andere gesprekspartners, vrees kenden; dat wederzijdse erkenning van elkaars lijden en angsten een positieve atmosfeer voor gesprekken creëerde; en dat gevoelens over trauma's uit het (verre) verleden nog zo actueel waren dat het rouwproces over deze trauma's kennelijk nog niet voltooid was, en dat het aanbieden van excuses voor niet-verwerkte trauma's geen zin had.

[Volkan, V. \(1998\) Blood lines: from ethnic pride to ethnic terrorism \(vervolg\)](#)

Het is onmogelijk de vele sprekende details en gedetailleerde redeneringen van dit boek hier verder samen te vatten. Misschien is de beste tussenweg de inhoudsopgave van dit boeiende boek in zijn geheel weer te geven:

Preface	Deadly distinctions: the rise of ethnic violence.
Chapter 1	Ethnic tents: description of large-group identities.
Chapter 2	Anwar el-Sadat goes to Jerusalem: the psychology of international conflicts observed at close range.
Chapter 3	Chosen trauma: unresolved mourning.
Chapter 4	Ancient fuel for a modern inferno: time collapse in Bosnia-Herzegovina.
Chapter 5	We-ness: identifications and shared reservoirs.
Chapter 6	Enemy images: minor differences and dehumanization.
Chapter 7	Two rocks in the Aegean sea: Turks and Greeks in conflict.
Chapter 8	Unwanted corpses in Latvia: an attempt at purification.
Chapter 9	A Palestinian orphanage: rallying around a leader.
Chapter 10	Ethnic terrorism and terrorists: belonging by violence.
Chapter 11	From victim to victimizer: the leader of the PKK (Kurdish Workers' Party).
Chapter 12	Totem and taboo in Romania: the internalization of a "dead" leader and restabilization of an ethnic tent.
Chapter 13	Experiment in Estonia: "unofficial diplomacy" at work.
Afterword	Psychoanalysis and diplomacy.

Volkan, Vamik D. (1998)
Das Versagen der Diplomatie.
Psychosozial-Verlag, Giessen, Duitsland. ISBN 3 932113 49 8.
279 pp

Psychoanalytische beschouwingen over nationale, etnische en godsdienstige conflicten.

((In het Duits, en erg psychoanalytisch; een samenvatting komt nog een keer!)).

Waal, F. de (1996)
Peacemaking among primates.
Harvard University Press, Cambridge, USA. ISBN 0 674 65921 X.
294 pp

Frans de Waal is een Nederlandse onderzoeker van diergedrag. Hij houdt zich voornamelijk bezig met het onderzoek aan het gedrag van (mens)apen in grote sociale groepen, zoals bv de chimpansee kolonie in Burgers Dierenpark, en later grote apenkolonies in de Verenigde Staten. In dit boek beschrijft en vergelijkt hij vrede-stichtend en verzoenend gedrag bij vier apensoorten (de mensapen chimpansee en bonobo, rhesusapen en beermakaken).

De centrale conclusie van zijn boek is dat al deze apensoorten dit gedrag vertonen, al is de verschijningsvorm ervan zeer verscheiden, afhankelijk van het sociale gedragspatroon van de apen, van de opbouw van hun gemeenschap (matriarchaal, patriarchaal) en van de (sterk wisselende) intensiteit van hun vechtedrag.

In zijn studies vergelijkt de Waal het gedrag van apen in de eerste tien minuten na een agressieve uitbarsting met het gedrag van diezelfde apen gedurende tien minuten op dezelfde tijd de volgende dag. Zo kon statistisch betrouwbaar vastgesteld of gedrag na agressie samenhangt met die agressie.

In een viertal hoofdstukken beschrijft de Waal het verzoenende en vrede-stichtende gedrag van chimpansees, van bonobos (een nauw aan de chimpansee verwante mensaap uit Congo, vermoedelijk de nauwste verwant van de mens onder de apen), van rhesusapen (een berucht agressieve makakensoort), en van beermakaken, een rustiger makakensoort.

Zoals gezegd wisselt het vrede-stichtend/verzoenend gedrag per apensoort sterk in detail. Veel voorkomende vormen zijn het aanbieden van dienstbaar gedrag als vlooien, zoenen en knuffelen, het met uitgestrekte hand - vaak wenkend met de vingers - op de (ex)tegenstander toelopen, of het ostentatief langs de tegenstander lopen, of voor hem gaan zitten, zonder aandacht aan hem te besteden. Meestal neemt de aangevallen partij het initiatief tot verzoening en vrede, maar, vooral bij bonobos, kan ook de agressor het initiatief daartoe nemen.

Bij bonobos, veel sterker dan bij de andere besproken apen, spelen ook seksuele handelingen een belangrijke rol bij het beslechten, maar ook bij het voorkómen van agressie.

Ook "mediation" komt bij apen voor. Bij chimpansees is het heel gewoon dat, na een gevecht tussen twee mannetjes, een vrouwtje een der combattanten meeneemt naar de andere, er tussen gaat zitten om zich door beide te laten vlooien, en zich dan terugtrekt zodat de vechtpartij eindigt met twee elkaar vlooiende agressoren.

Een boeiend boek, door het rijk beschreven diergedrag, en een hoopgevend boek, omdat het de uit de oudere literatuur vaak overheersende beeld van agressie zonder vrede-stichting en verzoening (bv Lorenz' invloedrijke boek "Over agressie") overtuigend corrigeert.

(een Nederlandse vertaling is verschenen onder de titel "Verzoening. Vrede-stichten onder apen en mensen." Het Spectrum, Utrecht, 1988).

Wake, Jim (editor) (2005)

From reaction to prevention: civil society forging partnerships to prevent violent conflict and build peace.

Conference report, July 19-21, 2005, UN Headquarters, New York.

Published by the European Centre for Conflict Prevention, Utrecht, the Netherlands.

179 pp

Dit "Conference Report" bericht over een conferentie die in 2005 in New York, onder auspiciën van de Verenigde Naties, is gehouden over het thema "De rol van de burgergemeenschap ("civil society") in het voorkomen van geweld en het bewaren van vrede". De conferentie werd door ongeveer 900 deelnemers uit 118 landen bezocht, en was georganiseerd door het "Global Partnership for the Prevention of Armed Conflict, GPPAC". Het congresverslag geeft een breed overzicht van de, veelal regionaal georganiseerde, activiteiten van het GPPAC, en van de bereikte resultaten en van de plannen. Via (samenvattingen van) voordrachten van vooraanstaande VN functionarissen krijgt men ook een goed beeld van de visie van de VN op de rol van niet-gouvernementele organisaties (NGOs) bij vredesprocessen.

Om een indruk te geven van de vele in dit verslag opgenomen samenvattingen en activiteitenoverzichten verslag diene de "Global Action Agenda" van de GPPAC:

1. Achieving peace by peaceful means (met vreedzame middelen vrede bereiken);
2. Primacy of local participation and ownership (overwegend belang van plaatselijke deelname en plaatselijke sturing);
3. Diversity, inclusiveness and equality (verscheidenheid, veelomvattendheid, gelijkheid);
4. Multilateralism (multilaterale benadering);
5. Sustainability (duurzaamheid);
6. Dialogue (dialoog);
7. Accountability (verantwoordelijkheid, bereidheid verantwoording af te leggen);
8. Transparency (doorzichtigheid, openheid);
9. Learning from practice (leren uit de ervaring).

